Ч. 11. Львів, Четвер, дня 15. (28.) січня 1904. Річник VIII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . . 1·70 кор.

За границею:
на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1, пл. Домбровского (Хоружжи). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Змаганя до німецко-ческого порозуміня.

(X) Хоч другий уже місяць триває парляментарна перерва, не сходить з дневного порядку в часописях справа внутрішнього положеня політичного, а навіть в делеґациї, і в буджетовій комісиї і в розправі про заграничну політику, говорено майже виключно про внутрішню політику і ціла розправа обертала ся около німецко-ческої справи. Нічого в тім дивного, позаяк від полагоди сеї справи зависима і сила монархії і єї становище в европейскім концерті, а як довго триває німецко-ческий спір, обструкция в державній раді спиняє всяку роботу.

Ще в грудни розійшлись були вісти, що з почину ческої шляхти мають бути переведені переговори поміж Німцями і Чехами, одначе сей почин стрітив доволі рішучий спір між Чехами особливо задля посередництва правительства, яке они з сеї справи виключали. Се спричинило різкі розмови монарха підчас представленя делеґациї з ческими делеґатами і справа на якийсь час притихла. Але самі Чехи а особливо їх суспільність відчуває конечну потребу виходу із сего лябіринту язиково-політичного з огляду на пекучі економічні потреби, длятого гадка переговорів між Чехами а Німцями виринула наново, а іменно мали вдати ся в сю справу яко посередники начальні польскі політики. Тим то і в розправі над заграничною політикою Австриї в тих днях говорено майже виключно про внутрішні справи, про ческу мову у внутрішнім урядованю та про другий університет ческий, а з промов д-ра Перґельта і д-ра Крамаржа можна дослухати ся, що вже надоїла їм та безнастанна боротьба і що обидві сторони раді би дійти до помиреня.

В тій справі відозвав ся голос споза політичних кругів, а іменно професор ческого університету др. Браф, зять покійного д-ра Ріґера, висловив свій погляд, як можна би мирним способом рішити справу заснованя другого ческого університету на Моравії. Він познакомлений основно з відносинами на ческім університеті в Празї і знає, що сей університет має багато недостач, що не стає єму деяких важних катедр, а також уміщенє є вельми невідповідне, та хибує потрібних наукових середників. Задля того настає др. Браф, щоби передовсім доповнено всї ті недостачі, так щоби ческий університет міг станути на рівні що-до наукових вимог як і всякого вистаченя з иншими европейскими університетами. Тим способом можна би на пражскім університеті підготовити потрібне число університетских сил, утворено би кріпку материю інституциї, з котрої відтак можна би випосажити новий дочерний університет на Моравії. Таким способом можна би від разу новий інститут відповідно вивінувати науковими силами і поставити єго, як то кажуть, від разу на свої ноги, щоби не мав тих недостач і недомог, з якими приневолений ще й нині боротьи ся ческий університет в Празї.

Ся гадка вельми розумна і зріла, позаяк ліпше мати поки-що один університет вивінований добірними силами науковими, вистачений всякими науковими інститутами і середниками, як мати два університети з усякими хибами і недостачами. Опісля легко з такого добре вивінованого університету виділити злишню частину яко основу нового університету, а тим самим вдоволити національно-культурному домаганю ческих послів. Однак коли розходило-б ся о таке вивінованє і скріпленє пражского університету, повинно би правительство не поскупити потрібних засобів і не оглядати ся на фінансові трудности а зробити се, як годить ся, як справа вимагає, а тоді і ческий нарід зуміє оцінити належно таке культурне придбанє. Недавно мали ми такий приклад засновин ґалериї штук в Празї, в котрій згромаджено твори штуки ческих і німецких артистів і се діло монарха довершене з почину правительства було там належно оцінене.

Вправді не треба заманювати ся рожевими надіями, що таке вистаченє і вивінованє ческого університету в Празї по думці проф. д-ра Брафа спровадило би сейчас мир в німецко-ческих відносинах. Але нема найменшого сумніву, що така річ настроїла би спокійнійше ческих політиків і уможливила-б їм війти в переговори з Німцями і правительством, які наконечно могли би довести до якогось позитивного висліду.

Гадка кинена проф. Брафом найшла відгомін серед ческих послів, які засїдають в делеґациї, а як звіщають Narodni Listy, мали они висловити ся про сю гадку ось як: »Хоч не відказуємо нікому права устно і письменно висловлювати свої погляди про всї справи ческого народу, однак думаємо, що не годить ся особам, які не мають ніякої одвічальности супроти народу, подавати предлоги в кардинальних питанях, які могли би бути уважані яко предлоги lisitando, яко відворот. Годить ся замітити, що ческі посли вже перед осьми роками домагали ся ліпшого вивінованя ческого університету в Празї і се їм приречено тоді. Можна говорити про помноженє катедр, але лише в тім розуміню, що се мало би бути підготовленєм другого університету на Моравії, але ніяк не можна сего уважати вже самим рішенєм справи, навіть хочби часовим. Чехи домагають ся другого університету на основі права і з того становища треба оцінювати також погляд професора Брафа«.

При всім тім нема ніякого сумніву, що з ріжних сторін є змаганя, щоби переговорами між Чехами а Німцями довести до порозуміня і тим уможливити успішну роботу в державній раді. В тій цїли одержали ческі делеґати запросини на баль при дворі і при сій нагоді від самого монарха мають почути про заміри такої акциї.

Промова пос. д-ра Андронїка Могильницкого

яко ґенерального бесїдника contra при буджетовій розправі в галицкім соймі дня 28. жовтня 1903.

(Конець).

Кортить мене навести ще один случай, але прикро менї з огляду на сором; залишу; вагадаю вам лиш, що той примір має много спільного зі словами: »Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga«.

А понад повисші заміти нам зроблені, Преосьв. Пельчар зробив нам тут один дуже важний закид, іменно що ми уладжуємо наші відносини на підставі і в дусї »безбожних« творів нашого кобзаря Шевченка, як Мария, Мати Ісусова і т. п. Де мав Преосьвященний вичитати такі річи, котрі прямо зміряють до герезиї? і в чім она полягає? сего нам очивидно не каже.

Панове! він сего не хотів і не міг витолкувати; не хотів — кажу — або може і не знав. А єсли дійсно з якогось поетичного твору можна якийсь докір виснувати, щоби виступленя против народа оправдати, то питаюсь, чи в наших нераз великих творах літератури не найдесь щось такого, що не лише против обряду, але віри і Найвисшого Єства є спрямоване?

Поминаю, що треба передовсїм докладно знати, в якім дусї належить твори поетичні розуміти, але суджу, що єсли на листї »Librorum prohibitorum« має бути той твір Шевченка, то належало би на нїй помістити і »Фавста« Ґетового, котрого прольоґ діє ся в небеса, де знаєте хто з ким говорить. Може би і в »Dziad-ах« можна найти щось такого, що фалшиво зрозуміле дало би підставу до некорисних против вас толків! Чиж годить ся з того титулу робити заміт Шевченкови?

Повідає Преосьвященний, що нема ніякого упослїдженя нашого язика анї в житю публичнім, анї в приватнім. Я не знаю, чи відомо моєму передбесїдникови, що руским дїтям в польскій ґімназиї уділяє ся науки релїґії в польскім язицї, що н. пр. в снятиньскій школї реальній нема навіть стату на руского катехета.

Кнутовладний шизматик, цар московский по указу дав вам можність учити ся своєї віри в польскій мові.

Питаю ся тепер, чи то чваненє лїберальностию і справедливостию против нас полягає на дійсних фактах? Повідає Преосьвященний, одна дорога лишає ся для Русинів: в любови і дружнім пожитю з Поляками глядїти ліпшої долї і стреміти до ліпшої будучности.

А згадавши про покійного, великого політика і католика кардинала Сембратовича додає слова многоважні: »czyby idea ta z jego śmiercią poszła z nim do grobu?« О скілько в тім запитаню мала-б міститись яка алюзия, нехай і епископ Пельчар і кождий, кому се потрібне, прийме до успокоюючої відомости, що ми не осиротїли — що маємо престол владичий, і то престол заснований не мізерною рукою людскою, але силою висшою, бо ласкою Бога. (*Брава*).

Там де рід і урода, там де богацтво і титули, де сьвіт високий манить цїлою силою своїх сует, манить до себе і іскушає, владика наш по словам свого Божого Учителя, »аще кто хощет іти по мнї да отвержет вашего! возьмет хрест свой і по мнї грядет!« покидає доглости сьвітові, бере хрест свій і гряде за своїм учителем. (*Брава*).

Такий престол заснований лиш на мотивах любови; з того престола сходить любов течиєю до міліонів народа, а сильною струєю від міліонів народа виходить до того престола любов назад.

А де престол на тлї любови заснований, там мусить запанувати тота тїсна, нерозірвана звязь між пастиром а повіреним єму стадом на хвалу Всевишнього і добро людскости!

Якже слабим і блїдим виглядає супротив того всяка імпутация!

Нехай ся нїхто не журить о нас, ми зі спокоєм дивимось наперед і коли яка чорна хмара зависне над нами, над нашою вірою, над нашим обрядом, ми Русини як один муж скриємось під крила того престола, і мотивами християньскої любови розженемо гураґан. (*Брава*).

In sacris я ляік, натомість приходять менї на гадку слова, котрі Шілєр висказав в »Валєнштайнї«, чи там в »Пікольомінї«, маючі звязь з хвилею: »Zu dem heilig'n Apostel in den Wüsten, wo wir es lesen im Evangelisten, kammen auch die Soldaten gelaufen, thaten Buss und liessen sich taufen; et agit ille, und er sagt: si neminem concutiatis, wenn ihr niemanden schindet und plagt neque calumniam faciatis!«

Neque calumniam faciatis! На тім повинен бим урвати ту прикру струну, мушу однако так тому бесїдникови, до котрого ті слова звертаю, як і кождому, хто в подібний спосіб хотїв би пописатись реторикою, сказати, що слова ту заявлені будуть люди читати, і то не лиш в палатї серед ясних стїн, але також в брудних стїнах убогих хатин, не лиш там, де то слово не найде доброго ґрунту, але і там, де акуратно буде оно ярим посївом на злім ґрунтї.

Такі енунциациї можуть причинити ся лиш до небезпечних дискусий, котрі потягають за собою навіть упадок віри.

Відповім вкінци кількома словами і иншим передбесїдникам. Сказав п. Цєньский, що гордий з того, що ту засїдає, бо засїдає на підставі довіря даного єму через нарід і додав, що много тих дворкуф шляхецких має у себе далеко більшу клієнтелю як ми, уважаючі себе виключно заступниками руского народа. І так п. Цєньский і опісля п. Яблоньский сказали, що доказом вашого довіря до нашого народа є обставина, що вас так много ту засїдає. Я не перечу, що той шляхецкий дворек може бути і декуда і є розсадником і жерелом твореня добрих дїл. Так на гурт кондемновати, було би недостойним моєї совісности. Однак є се виїмок, а не правило. А єсли дїйсно той дворек шляхецкий від часу до часу щось доброго робить, то не можна того инакше поясняти, як в той спосіб, що то лиш слаба компензата за той труд і сьвідченя, які наш нарід на той дворек виложив, викладає і буде викладати.

Ще раз застерігаю ся, що не ґенералїзую, але зазначую, що що иншого правило, а що иншого виїмок.

А що до другої обставини, немов то ваше число є доказом довіря народу руского до вас, позволю собі зробити увагу. На вас голосувало приміром 4 з одного села, а прочі не голосували; ті сотки кажуть: чому маємо бути покривджені, чому той має виконувати повню прав конституцийних, а я нї?

Коли отжеж маєте то пересьвідченє, що той нарід таке має слїпе довірє до вас, то дайте ту ординацию виборчу, котру ми тут сеї сесиї предложили. — Чого маєте бояти ся? Тож на підставі того довіря і тої любови они вас покличуть послами і такий посол буде славнїйший як тепер, бо тодї будете мали тисячі голосів, підчас коли нинї виберає вас десятка або яка сотка. Але ви не зробите тої проби, бо тодї на розхіднім не моглибисьте собі сказати »до відзеня«.

П. Стапіньский апелював до нас під адресою чисто людового становиска, повідає іменно, нехай полїтикують сфери, котрі до того є покликані, лиш нехай не полїтикують найнизші верстви, бо то причиняє ся до роздору. Тяжко то і прикро, що тую болїсну струну зачінаю. Але будьте справедливі.

Чиж від нашого люду, чиж з нашої сторони той роздор походить? Чиж ми не приняли вас, хоть самі бідні, в гостину і не ви то нас виперали? Деж є совість, казати, що той безсильний, котрий ледво сам клиготить, міг ще якісь атентати сповняти не лиш на одиницї, але і на цїлий нарід?

Чи відносини ті, о котрих говорив п. Рутовский і що-до котрих так рожеву висказав надію, дадуть уложити ся? Я позволю собі поважні висказати сумнїви. Justicia regnorum fundamentum. Ріжниця межи абсолютистичною а конституцийною державою могла би наглядно в тім полягати, що коли в абсолютній керманить один, то ту більшість панує над меншостию. Отже ту в тім житю конституцийнім та justicia повинна після мого погляду відносити ся до тих, котрі суть в більшости і в котрих руках керма спочиває, т. є до вас!

І мимо того, що виринають шумні фрази полїтичні, питаю ся, чи ми Русини хотяй одно слово — одно слово братерства чули в тім соймі? Але правда! Чули ми теплї слова чоловіка, над котрим рука ваша нераз знущалась. Той чоловік звернув ся до нас зі словами християньскої любови і висказав слова приязни під нашою адресою. Але, панове, такого чоловіка, котрий з таким серцем віднїс ся до нас, такого чоловіка мнимі патріоти польскі осудять.

Мої панове, справа руска не дасть ся полагодити фразами анї фантазиями. До справи рускої треба приступити з зрілим пляном і треба раз побачити, що она для вас є тим раком, котрий ваш орґанїзм точить і єсли не витнете єго, таки сточить! Так, мої панове, а не инакше. Бо та справа буде як колода висїти у ваших ніг все і буде чи тепер, чи в будучности вам перешкодою до осягненя ваших ідеалів. Не роблю жадної апострофи до вас. Засїдаючи два лїта межи вами, я мав нераз нагоду висказати наші бажаня, а вислїдом того буде то, що завтра виконаємо, а до чого ви нас змушуєте. На тім кінчу. (*Грімкі брава і оплески з руских лав*).

Допись.

З Бережан.

Тернопільский молотільник, що в »Подільскім Голосї« молотить з гумором всяку погань, порушив у своїм послїднім фейлєтонї особу маститого о. Бородайкевича. Здавало би ся, що се справа зовсїм лична, що не повинна навіть і дістатись до часописи, та тимчасом, я, що знаю і особу того многострадального руского Йова і яко сусїд часто в Тернополї буваючий і знаючи відносини рускої тернопільскої громади, хочу і з своєї сторони подїлитись з ширшою рускою громадою тими гадками, які короткі слова молотільника у мене викликали, а роблю се тим сьмілїйше, що се справа є загального значіня.

Зовсїм нечаянно розписано конкурс на катехита рускої ґімназиї з речинцем до 20. грудня минулого року. Не знаю я, хто там зі сьвящеників подав ся, але се менї як і многим в Бережанах відомо, що на сю посаду призначений з гори вже маститий іскренно русский батюшка о. Ѳома Бородайкевич.

Може се для представителя руского обряду у шкільній кр. Радї і байдуже, але для цїлого руского загалу річ се не рівнодушна, що анї в однїй рускій ґімназиї нема катехита, котрий почував би себе сьвідомим Русином народовцем — у всїх наших трех ґімназиях катехити се кацапи, члени кацапскої ренеґатскої клїки. Тепер отже іде черга і на четверту ґімназию — і там іде о те, щоби впхати кацапа і то найрянїйшого. Виглядає се, немов з гори уложений плян нашої духовної єрархії. Колиб так дїйсно було, чого я однак не припускаю, то плян се вельми нещасливий, зло приносить і Церкві, і школї великі шкоди.

Катехит-кацап, єли не виступає проти змагань сьвідомої руско-україньскої громади, то стоїть поза нею, в єї змаганях і працї не бере нїякої участи, є для неї чужий, а так само чужим є і для молодїжи, котрої провідником має бути. Тим то вплив катехита-кацапа не може бути таким, який би він повинен бути — молодїж чує інстинктово, що єї катехит є скритим ворогом єї народности і далеко від неї відстоїть, она знає се добре, що єї катехит хлїба насущного ради бере в руки шкільний підручник, печатаний фонетикою, бо в житю позашкільнім фонетики не зносить, що він про око лише вважає себе Русином, а задушевно зітхає до одної великої Руси аж по Камчатку. Чи таке поведенє, таке, скажім прямо, фарисейство особи, що повинна молодїжи сьвітити сильним непохитним та чесним характером і горячою любовю до всего, що своє рідне, має добрий вплив на молодїж і чи єднає катехитї симпатиї сьвідомої молодїжи рускої — сьміємо дуже а дуже сумнївати ся.

А ще специяльно о. Фтома і тому зовсїм не надає ся до школи на катехита, що се чоловік хорий на манїю переслїдованя. У него кождий другий ученик, а почавши від висшої ґімназиї то таки кождий, се радикал, социялїст, атеїст, повний безбожности і всякого зла. Легко догадатись, як чоловік з такими понятями відносить ся до молодїжи і як єї усюда, де лиш може, представляє. Се не тайно ученикам — а чи они вдячні за се свому катехитї, легко догадатись.

Та не лише між молодїжию не має він симпатиї, але і у збору учительского є більше нїж несимпатичним. Довів він до того — як менї розказувано — що зі всїма майже членами гнїваєсь та лише кацапів-професовів (яких є там кілька) відзначає своєю прихильностию і приязнию — в зборі є причиною незгоди та кидаючи преріжні підозріня і сїючи в зборі бурю, довів до того, що всї від него мало що не втїкають, і як каже »подільский молотільник«, стрітивши єго на улицї, переходять на другу сторону.

Такого то чоловіка мають вибрати на катехита для рускої ґімназиї, якби то ще мало було денунциаций, інвектив та підпольних інтриґ на наші наукові институциї. Нї, я рішучо не можу в се повірити. Чув я, що Єго Ексцеленция Митрополит справами шкільними дуже щиро займе ся і сам майже всї такі справи полагоджує, тож я переконаний, що руска ґімназия в Тернополї дістане такого катехита, котрий би розумів змаганя та ідеали молодїжи, а через те і міг мати на неї як найбільший вплив.

Такі гадки прийшли менї до голови, коли попалось менї друге число »Подільского Голосу« і я списав їх в тій гадцї, що они не стануть реклямою для кацапствуючого батюшки, як то вже бувало, але осторогою перед виряджeнєм нової кривди рускій молодїжи і народности.

Свій.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Павла Тивейск. Йвана; рим.-кат. Кароля Вел. — В пятницю: руско-кат. Поклін оков. св. Петра; рим.-кат. Франца Салезия.

— **З Наукового Тов-а ім. Шевченка.** Засїданє етноґрафічної комісиї відбуде ся в четвер дня 28. с. м. о 6. год. вечер в льокали Товариства.

— **Єго Ексц. ВПреосьв. Митрополит Андрей Шептицкий** жертвував великодушно на будову руского театру у Львові суму 1.000 К, котру зложено на книжочку ч. 800 „Кр. Союза Кредитового“. — Комітет будови театру висказує Єго Ексцеленциї сердечну подяку за сей щедрий дар. — *Від Комітету.*

— **Народна Канцелярия** у Львові оголосила, що в IV кварталї 1903. р. прийшло 400 письм так, що від початку свого єствованя с. є від дня 1. лютого 1903 мала Канцелярия до полагодженя 2.068 письм. Після свого змісту дїлять ся повисші 400 письм з IV. кварталу так: а) в справах зарібкових 83; б) страйкових 8; в) полїтичної і просьвітної орґанїзациї 57; г) економічної орґанїзациї 34; д) Народного фонду 111; е) полїтичних 7; ж) шкільних 5; з) непошановане рускої мови 3; і) громадских 10; к) поради правної в справах судових, адмінїстрацийно-полїтичних і податкових 24; л) власних адмінїстрацийних 31; м) в ріжних инших справах 27 (як курсу писарского, парохіяльних, орґанїзациї молодїжи, зміни законів і т. д.). В IV. кварталї в порівнаню з III кварталом зменшило ся число всїх майже справ, а збільшило ся число справ полїтичної і просьвітної орґанїзациї більше як в двоє (III квар. 25, в IV кв 57) і справ економічної орґанїзациї майже 7 разів (в III кв. 5, в IV кв. 34).

— **Відгомін чікаґівскої катастрофи.** З Бережан пишуть нам: Новопоставлений староста бережаньский ґр. Дідушицкий розпочав своє урядованє тим, що вислав комісию полїцийно-будівляну до обох тутешних саль і замкнув салю товариства »Надії«, одиноке місце, де Русини-Українцї могли свобідно зійти ся, та заказав на підставі розпорядженя театрального не лише представленя театральні, але також концерти, балї, вечерки, відчити і взагалї всї численнїйші

зібраня, аж до дальшого розпорядженя. Тим способом пан ґраф забезпечив ся на довгі часи від всяких руских зборів і показує ся, що проти руского руху можна воювати не лише законами карними, законами о зборах і т. д., але також і законами о театрах... З того найбільше рада тутешна гакатистична польонїя з своїм »Соколом«, якому Русини своєю салею робили чималу конкуренцию. Навпаки »Соколови« нїчо не стало ся і хоча там найдено сходи на ґалерию і льожі такі карколомні, що голову можна на них скрутити, то полишено салю незамкнену, а товариству визначено речинець трех місяцїв до пороблення змін. Розуміє ся, що тов. »Надїя« вносить против тої старостиньскої резолюциї рекурс, та поки сонце зійде, минуть мясниці, мине пора відчитів і концертів, з яких товариство мало дохід за салю. Розглянувши ся близше в тій ґрафскій резолюциї, можна зміркувати, що пан ґраф переступив компетенцию свого уряду, бо коли заказав вистави театральні, то не мав права заказувати зі зглядів полїцийно-огневих всяких зібрань, бо се належить до компетенциї маґістрату, а не власти полїтичної. З тої причини тов. »Надїя« буде мати право жадати від держави відшкодованя за неможливість уживаня салї. Надто тов-о постарає ся, аби се явне надужитє піднесено в парляментї, бо такі способи спиненя національного руху не видумав би і сам Махіявелї.

— **Сокільске сьвято в Путятинцях**. З Рогатинщини пишуть нам: В день Богоявленя Господного відбуло ся в Путятинцях велике сокільске сьвято, на яке прибули зі Львова два делеґати »Сокола«. Сьвято почало ся рано на двірци в Пукові, де витано делеґатів. Дворець в Пукові не видав ще такої маніфестациї. Лавою уставили ся Соколи з Путятинець з своїм війтом на чолї Микитою Бараном, щоб гідно привитати дорогих гостий. З перона вийшли всї, якби вже давно вимуштровані і вивели гостий з двірця при сьпіві сокільского гимну. Тут стрінула гостий мила несподїванка. Двайцять кілька коний прибраних в ленти і цьвіти ждало на знак до походу. В мить скочили жваві Соколи на конї, похід витягнув ся двійками, а в середині їхали делеґати. Серце радувало ся на вид сего сьвяточного походу. Соколи гарцювали на гарно прибраних конях, а трубки весело грали, звіщаючи пробудженє народа до орґанїзацийної працї! Цїле село вибігло на стрічу і з радісним і проясненим лицем витало похід. Коли похід вїхав до села, відізвали ся стріли з моздірів, а марш сокільский поніс ся з здорових грудий Соколів і йшов луною по селї. На парохіяльнім подвірю задержав ся похід. Соколи уставились знова лавою, поздоровили гостий сокільским »Гаразд!« і з сїли з коний. Делеґат зі Львова подякував всїм за сердечність і величавий привіт і загрів людий до працї в народї, почім всї удали ся на Йорданьске водосьвятє на ріку Липу. Старші поважні Соколи супровожали отця духовного, прочі молодші чвірнями замикали процесию. — Пополудни того дня відбув ся курс пожарний під проводом друга М. Сіяка зі Львова, а остаточний попис під проводом голови »Сокола« путятинецкого, війта друга Микити Барана. Товпа народу приглядала ся сїй роботї, а всї висказували повне признанє справности Соколів. Вечером зароїло ся на дорозї до Читальнї »Просьвіти«; що другий майже з відзнакою сиьожовтою на руцї. Читальняна хата заповнила ся по береги. По відкритю загальних зборів говорив делеґат М. Сіяк про цїль Товариства, про орґанїзацию взагалї, а делеґат А. Федор пояснив статут. Одушевленє було велике, а богато ще підчас зборів вписало ся до »Сокола«. Всїх членів нового гнїзда є тепер 70. До видїлу вибрано: головою Микиту Барана (війта), начальником стягу Григория Гнаткова, містоначальником Петра Гнаткова, справником Гната Ґалуґу, господарем Тимка Польового; заступниками Филимона Шаткова і Онуфрея Білоуса. До ревізийної комісиї війшли: о. Мариян Клодзїньский, Пилип Квасниця і Стах Білоус. По зборах Соколи хотїли дати ще представленє театральне для більшого звеличеня сьвята і на доказ радости, однак з причини пізної пори полишено се. На сей празник приїхало кількох сьвящеників сусїдних з родинами. — Сьвято сокільске в Путятинцях випало величаво завдяки працї п. Евгена Стернюка, учителя з Буковини, котрий цїлий свій вільний час побуту в Путятинцях посьвятив »Соколови« і сам до всього прикладав руки, так що Путятинщани вже перед тим за ратунок при кількох пожарах дістали признанє і нагороду. Також радо помагали і заохочували до працї місцевий парох о. Мариян Клодзїньский, панї Клодзїньска і п. Петро Стернюк, а місцевий дїдич п. М. Торосевич є прихильний сему товариству і причинив ся також до закупна сикавки. Цїла старшина вибрана на зборах працювала також для »Сокола« аж до его заснованя. За приміром Путятинщан підуть певно і инші села і місто Рогатин, бо тов-о »Сокіл« зєднало собі симпатию в цїлім нашім окрузї. — *Сокіл.*

— **Спростованє**. Не задля наведеного параґрафу, але з почутя виряджeної безвинно кривди містимо отсе спростованє нашої новинки, одержаної з дуже поважної сторони, що доказує тільки, як легко часами навіть поважні особи улягають містифікациї, чи може і... надуживають довіря редакциї:

Хвальна Редакцио! Заки одержу судову сатисфакцию від автора дописи з Богородчан, уміщеної в ч. 5. »Руслана« з дня 8. (21.) січня с. р. під заголовком »Учитель Ілия Балаш спалив нову школу в Глебівцї ad Саджава« — прошу Хвальну Редакцию на основі §. 19. з. пр. о слїдуюче спростованє: 1) Неправдою є, будьто би я підпалив школу, бо огонь вибухнув о 2. год. в ночи дня 13., а я день передтим се є 12. с. м. о год. 3. пополудни віддавши ключі сторожеви шкільному, удав ся до родичів в Ляхівцях, а вернувем аж слїдуючого дня. Доказано, що причиною сеї нещасливої події була лиха конструкция бляшаних рур від печий. 2) Неправдою є, що я був громадским писарем в Глебівцї і що мене усунено, бо писарем громадским був Василь Балаш. 3) Неправдою є, будьто би сума 400 К обезпеченя моїх движимостий в »Днїстрі« була за висока, бо сама бібліотека перевисшає вартість 200 К, а одїж і умебльованє за 5 лїт найменше 400 К. 4) Неправдою є, будьто би я ширив деморалїзацию в громадї, бо заложенє і веденє читальнї »Просьвіти« чейже не мож уважати деморалїзациєю. 5) Арештованє мене наступило лише в наслїдок приватних а до того безпідставних доносів, як сьвідчить сейчасове моє увільненє. — *Ілия Балаш*, учитель.

— **В Сокали** основало ся »Товариство школи жіночого господарства«. В тій справі один з основателїв, о. Кирило Селецкий, парох Жужеля, оголошує отсї поясненя: Позаяк »Товариство школи жіночого господарства« у нас поки-що новість, то не від річи буде для поясненя его цїли подати отсї виписки з его статута, мимоходом кажучи, потвердженого ц. к. намісництвом. Отже після § 1. сего статута цїлию товариства є: удїляти дївчатам, що покінчили народну школу, науки домового і рільничого господарства, домового порядку та ощадности, опіки над дїтьми і хорими, а також початки домової рахунковости. Средством до осягненя тої цїли будуть, після § 2. статута, школи основані товариством, з приноровленєм шкільних приписів по сільских громадах, а задачию їх буде вчити: 1) Як удержувати лад в оборі і ходити коло коров, безрог та курий. 2) Як удержувати харність і порядок в хатї і довкола хати, в хлївах та стайнях. 3) Як уладжувати город, управляти поживні ростини та лїчниче зїлє. 4) Як варити їсти і як печи хлїб. 5) Як обходити ся з набілом. 6) Який лад заховувати в коморі, льоху, як переховувати овочі, ярину і т. д. 7) Як сїяти та обходити ся з льном і коноплями, як виробляти полотно і его білити. 8) Як уладжувати збірку лїчничих средств, придатних до першої помочи, заким наспів лїкар. 9) Як прати і прасувати. 10) Як засновувати і вести захоронки для малих дїтий по селах і як опікувати ся старшими дїтьми в позашкільних годинах. 11) Як шити і направляти білє. 12) Як вести домові рахунки. Осередком товариства є місто Сокаль і своєю дїяльностию обнимає всї рускі дієцезиї в Галичинї. Загальні збори членів-основателїв товариства для уконституованя і дальшого дїловодства відбудуть ся незадовго в Сокали, про що появить ся окреме оповіщенє в руских часописях. Надїємо ся, що всї люди доброї волї, котрим добро та економічний розвиток нашого народу лежить на серци, впишуть ся радо в члени сего товариства і так морально, як і материяльно будуть его спомагати. Всяку переписку прошу надсилати на руки підписаного. — За комітет: *о. Кирило Селецкий*, парох в Жужели, п. Белз.

— **Всепольскі доноси**. З Бережан пишуть нам: Щоби зарадити перенаданю сїльскої молодїжи при вступних іспитах до ґімназиї, засновано у нас заходом деяких щирих патріотів з початком сего шкільного року »Селяньску бурсу«, в якій поміщено 20 питомців. Нагляд над бурсою обняв крім настоятеля і інструкторів проф. ґімн. Бачиньский, чоловік загально в нашім містї поважаний. Але се було не на руку ріжним тутешним вшехполякам. І понесла почта підлі, анонїмові листи до краєвої ради шкільної з жалобами, що проф. Бачиньский бере »кубани« від родичів питомців Селяньскої бурси, які ледво могуть платити те, що обовязали ся. Наслїдком депунциящий приїхав до Бережан інспектор Левицкий на слїдство, але вернув з нїчим. *К.*

— **З Коломиї** доносять нам: На загальних зборах тов-а »Родина« дня 23. с. м. вибрано отсей видїл: голова М. Каратницкий, радник суду; заступник голови і касиєр М. Рибачок, проф. ґімн.; писар А. Лепкий, авск. суду; господар О. Гладій, асист. почт.; бібліотекар І. Гомик, учитель шк. вид.; Е. Макарушка, проф ґімн.; аранжер забав К. Кмицикевич; заступники: О. Гордійчук, авск. суду і Ст. Михайлюк, учит. нар.

— **З судової салї**. Перед львівским трибуналом присяжних судиїв відбула ся вчера розправа проти Павла Собіцкого з Забужа під Сокалем, котрого обжаловано о злочин підпалу з д. 13. падолиста 1903 р. До підпалу стодоли свого сина мала его довести жажда мести на родинї за се, що син, котрому Павло записав весь маєток, сварив ся і бив ся з вітцем та не хотїв его держати дома і давати їсти. По зізнаню сьвідків вніс оборонець, щоб відложено розправу в цїли висьвітленя родинних відносин обжалованого. Внесеня сего не принято. По нарадї затвердили судиї присяглі 11 голосами вину Павла, а предсїдатель оголосив вирок, силою котрого засуджено обжалованого на 4 лїта тяжкої вязницї і зворот відшкодованя двом сусїдам, які потерпіли при сїй пожежі. Собіцкий приняв засуд.

В волоскій Камінцї відбувало ся весїлє. Музика грала від уха до уха, а молодїж танцювала завзято. Прийшло платити музику. Один із парубків Терешко Жук, не хотїв нїчого дати, а розгніваний староста викинув его за се за двері. Тодї скомпромітований Терешко задумав пімстити ся на старостї і підпалив ему хату. Згоріло цїле обійстє, при чім староста поніс шкоду около 4.000 К і став нараз з богатого ґазди майже прошаком. Вчера ставав Жук перед судом присяжних, котрий по переведеню розправи засудив мстивого парубка на три роки тяжкої вязницї.

— **Розвязанє зїзду технїків в Петербурзї**. Недавно сему відбував в Петербурзї наради зїзд професорів і технїків. Зі всїх сторін Росиї зїхало ся кількасот осіб, а позаяк переважали там професори полїтехнїк і технїчних заведень, тому й уважано сей зїзд за майже півурядовий збір. Однак, по кількох вступних засїданях, перервано наради і замкнено зїзд з приказу начальника міста, від чого нема відклику. Як доносять познаньскі дневники, розпорядженя сего зажадали найбільше впливові особи і тому має оно в сїм случаю прямо характер приказу в »адмінїстрацийній« дорозї. Мабуть головним справником сего розпорядженя був мінїстер внутрішних справ фон Плеве. А причина мала бути така: На кілька днїв перед сензацийним полїцийним розказом оголошено у всїх росийских часописях про висланє зїздом технїків на передвступнім засїданю новорічних желань до двох людий, дуже популярних в Росиї, але заразом уважаних за дуже нельояльних. Перша з сих телеґрам була до ґр. Толстоя, де висказувано однодушний поклін »свому дорогому мистцеви, а знаменитому оборонцеви правди«. Другу телеґраму вислано до письменника Українця Короленка, котрий недавно обходив 30 лїтний ювилей своєї лїтературної дїяльности. Зміст сеї телеґрами був ще більше нельояльний, чим попередної і звучав: »Члени зїзду шлють громадний поклін мистцеви слова, невтомимому оборонцеви гнетених і защитникови народного сепаратизму«. Послїдні слова сеї телеґрами натякають на се, що Короленко є завзятим Українцем і защитником сепаратизму«, що хоч сам пише по росийски, то хотїв би вибороти для українськоі лїтератури такі самі права і свободи, які заборонює їм уряд в імя того сепаразизму. Додати мож, що в сїм зїздї брало участь богато технїків з полудневих ґуберній, с. є Українців. Відчитанє сих телеґрам, а головно до Короленка, мало викликати довгі оплески з великим одушевленєм. Все те немило вразило урядові круги, тим більше, що они надїяли ся почувань більш урядових, а головно тому, що між технїками переважали провідники молодїжи. — Крім сего в однїй секциї напятновано недавні події на Українї, де брутально давлено хлопскі розрухи та поведенє росийских чиновників при розрухах в Кишиневі; секция ся мала навіть заявити, що перерве наради, єсли зїзд не усуне двох чи трех членів, що брали участь »в варварскім розбою« в Кишиневі. Сим обставинам і причинам завдячує зїзд своє розвязанє в адмінїстрацийній дорозї, котру примінює ся лише в надзвичайних случаях.

— **Нещастє в цирку**. В мадридскім цирку попись вала ся Американка Міна Алькс їздою автомобілем в спіралї т. зв. »Looping the loop«. Підчас сеї пекольної їзди упала враз з автомобілем і покалїчила ся смертельно. В цирку настало заворушенє, богато женщин зімлїло. — В осени м. р. ми самі мали нагоду оглядати тут у Львові в цирку цїлком подібні карколомні штуки. Чи справдї нема полїцийних приписів, щоби з одної сторони повздержати так шалену фантазию одиниць, а з другої — зберечи публику перед так немилими вражінями?

— **Лїтаюча машина**. В Kittyhawk, в станї північній Кароліни, докопали братя Orville і Wibur Wrightow вельми удачну пробу з своєю лїтаючою машиною. Стручена з горбка, машина полетїла в гору і летїла із скоростию 8 анґлїйских миль на годину, причім можна було еї кермувати зовсїм довільно. По перелетї трех анґлїйских миль, спустив ся брат Wibur цїлком безпечно на землю. Братя працювали над нею від р. 1901.

— **Дрібні вісти**. Посадником міста Скалата вибрано знова адв. д ра Арнольда Ерлїха. — В Будапештї помер звісний лїберальний полїтик пос. Мольнар. — В туриньскій бібліотецї повстав вчера в ночи грізний пожар, котрий знищив 5 саль. Збір манускриптів удалось уратувати. — У Відни арештовано вчера ґр. Кароля Вішневского, висшого державного урядника. Стало ся се на приказ держ. прокураториї, бо Вішневский допустив

ся проступку проти моральности з § 129 к. з.— Зі Львова утік в незвіснім напрямі Лев Коснїрский, властитель паперового склепу при при пл. Академічній. Допустив ся він ріжних обманьств на шкоду богато осіб. — Дня 18. с. м. переїхав особовий стрийский поїзд зі Львова ч. 1717, між Черкасами а Миколаївом незнаного мущину. Після зізнань машиніста і паляча сего поїзду мав денат сам кинути ся під машину. — В Карлові, снятиньского повіта, повісив ся 15-лїтний хлопець, Микола Семотюк. — В волоскій Тиравi згоріла дня 20. с. м. стайна руского пароха враз з 4 штуками худоби і рільничими знарядами. Причиною була необережність парібка, котрий однак на стільки був ще притомний, що вигнав більшу часть худоби з горіючої стайнї.

Родимцї! Памятайте на селяньску бурсу „Шкільної Помочи“ в Снятинї, в якій містять ся ученики реальної школи!

Телеґрами

з дня 27. січня.

Відень. Вчера відбув ся тут двірский баль. Прибули цїсар, архикнязї і архикнягинї, князї, найвисші двірскі достойники, спільні і австрийскі мінїстри, намісник Долїшної Австриї, посадник Відня і богато найвисшої аристократиї та майже цїле дипльоматичне тїло. Підчас танцїв розмовляв цїсар з дипльоматами. Опісля дуже довго говорив з президентом австрийскої делеґациї бар. Ґавчом, мінїстром війни ґен. Пітрайхом та з д-ром Жачком, віцепрезидентом державної ради. До сего послїдного звернув ся з запитанєм, чи справдї дійдуть до якого вислїду угодові пересправи в Бернї. Др. Жачек заявив однак, що в виду справи заложеня ческого унїверситета відносини зложили ся далеко гірше в Моравії чим в Чехії. Єсли однак цїсар зволить признати рівні права обом моравским народностям, то можна надїяти ся, що як Чехи так і Нїмцї піддадуть ся сему розпорядженю. На се усьміхнув ся цїсар і сказав, що тут нїхто не хоче слухати і як-раз обі сторони не жадають рівних прав: Нїмцї хотять більше чим Чехи, а Чехи більше чим Нїмцї.

Льондон. Daily Mail доносить з Чіфу, що намісник Алексеєв занедужав дуже поважно, тому і богато справ не полагоджено.

Льондон. Daily Mail доносить з Петербурга: Найстарші резервісти російскої армії одержали приказ готовити ся до мобілїзациї.

Льондон. З Капштаду доносять о страшних розрухах в нїмецких областях в полудневo-західній Африцї. До Герерів прилучили ся й инші муриньскі племена і нищать всї нїмецкі фарми. 20 нїмецких жовнїрів замучили мурини на смерть, а їх тїла спалено на костирі. Кільком нїмецким офіцирам відтято руки і ноги, виколено очи, а відтак полишено на поли.

Colosseum
в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Від 16. до 31. січня 1904.

1) **Увертура**. Реклямоґраф. 2) **Сестри Gionotti**, танцюристки (російскі). 3) **Ada Bell & Edwards**, мімічно-еквілїбристична сцена в Бодедзї. 4) **Astra & Zéro**, комічні ексцентрики. 5) **Американьский біоскоп**. 6) **Oliviera Trio**, найлїпші іспаньскі інструменталїсти. 7) **ПАВЛО САНДОР** із своїм цирком. 8) **Орхестра**. 9) **Carta & Martziana**, феноменальний акт силачів. 10) **Lucy Malata**, француска сьпівачка пісень. 11) **Ferri & Cesare**, комічні ґімнастики на 3 дручках. 12) **Людвиковский**, гуморист. 13) **Амер. біоскоп**. 14) **Марш**.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлю і сьвята 2 представленя о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч 9. у Львові.

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

ПОЗИЧКИ удїляє своїм членам на $5\frac{1}{2}\%$ і 1% додатку на кошти адмінїстрациї, за предложенєм документів виказуючих достаточну гіпотеку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 лїт. **Сума позичок** інтабульованих і за порукою: 1,239.243 корон.

Членом може бути тільки обезпечений тревало в »Днїстрі« від огню.

Удїл членьский виносить 50 К, вписове 2 К. **Число членів**: 2.391 з 2.501 удїлами на 125.050 К.

Вкладки щадничі приймає »Днїстер« і опроцентовує до 4% від ста. **Сума вкладок** на 1.256 книжочках 1,103.333 корон.

Чистий зиск розділяє ся частию на дивіденду для членів, частию на публичні добродійні цїли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цїли роздано дотепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦИЙ в справах позичок удїляє Дирекция і аґенти.

31/12 1902. **ДИРЕКЦИЯ.**

Запросини до передплати.

Перший руский ілюстрований

КАЛЕНДАР МУЗИЧНИЙ

НА Р. 1904.

з богатим і одиноким в своїм родї додатком лїтературним опустить незадовго прасу друкарску.

Число примірників обмежене на число передплатників.

Передплата стоїть лише 2 К 10 с (вже з оплатою почти).

Замовляти Календар музичний можна ще до кінця сего місяця, надсилаючи почтовий переказ під адресою: **Р. Зарицкий**, у Львові, ул. Коперника ч. 16, І. пов.

Християньский Календар МІСІОНАРЯ

на 1904 рік

коштує лише 50 сот., а з почтовою пересилкою 60 сот. Зміст богатий, ілюстрациї гарні. При закупнї більше примірників вельми значний опуст. Висилає лише за готівку: *Видавництво Чина св. Василія В. в Жовкві.*

Фахово рільнича часопись

„ГОСПОДАР“

(Перемишль, Побереже ч. 1)

зачала з 1904. р. семпй рік свого видавництва. Виходить щомісячно в 16 сторонах битого друку, містить короткі, точно оброблені відомости з найновійших практик господарских (до 200 статий в роцї), примінених до потреб меншої посїлости і коштує в дорозї передплати **дві корони річно**.

За певну і добру льокацію

поручаємо:

- $4\frac{1}{2}\%$ листи гіпотечні
- 4% листи гіпотечні
- 5% листи гіпотечні преміовані
- 4% листи Товариства кредитового земского
- 4% і $4\frac{1}{2}\%$ листи Банку краєвого
- 4% позичку краєву
- 4% облїґациї пропінацийні

і всїлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від І-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годинї	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівців (Галицї), Чорткова, Калуша
		6·50	з Сокаля, Рави рускої
		7·35	з Самбора, Хирова
		7·35	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
		7·55	„ „ на дв. головний
		7·45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		1.20 8·55	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		9·57	з Стрия
		10·25	з Ряшева, Любачева
		11·15	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
		1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
		2·15 2·30	з Підволочиск, Копичинців на дв. Підз. „ „ на дв. голов.
		4·35	з Стрия, Хирова, Борислава
		5·[illegible]6	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		5·[illegible]0	„ „ на дв. голов
		5·20	з Яворова
		1·40 5·40	з Чернівців, Іцкан
		5·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		5·55	з Белзця, Сокаля, Любачева
Ніч			
		8·20	з Яворова
		12·20 9·20	з Чернівців, Букарешту
		8·40 2·31 9·50	з Кракова, Відня, Берлина, Ясла Риманова
		10·00	з Самбора, Сянока
		10·02	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		10·[illegible]0	„ „ „ на дв. голов.
		10·40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша
		3·[illegible]9	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
		3·30	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годинї	зі Львова
		6·22	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
		1·50 6·30	до Підволочиск (Київа), Бродів дв. головний
		2·04 6·43	„ „ „ дв. Підзамче
		6·45	до Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобича
		8·25 2·50 8·35	до Кракова Відня, Праги, Берлина
		9·05	до Лавочного, Хирова, Калуша
		9·25	до Самбора, Хирова
		9·40	до Белзця, Сокаля, Любачева
		10·35	до Чернівців, Потутор, Делятина
		2·40 10·40	до Тернополя, Потутор, дв. головний
		10·57	„ „ дв. Підзамче
		3·05	до Стрия, Хирова, Борислава
		3·25	до Ряшева, Любачева
		3·40	до Самбора, Хирова
		3·50	до Яворова
Ніч			
		6·05	до Станиславова, Жидачева
		12·45 6·15	до Кракова, Відня, Берлина, Варшави
		6·51	до Яворова
		6·40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		8·05	до Сокаля, Рави рускої
		9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
		9·20	„ „ дв. Підзамче
		2·51 10·42	до Іцкан, Чорткова
		10·55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
		11.00	до Підволочиск, Бродів дв. головний
		11·24	„ „ дв. Підзамче
		11·05	до Стрия
		11·11	до Жовкви (лише що недїлї)
		4·10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора

ЗАМІТКА: Поганнича числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 мінут рано.

Час середно европейский рікнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12. год 36 мін часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч 5.) удїляє пояснень в справах зелїзничих, продає білєти всякого рода і розклади їзди.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского.